

Redactiunea

se affia in

Strat'a tragatoriului

(Lóvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

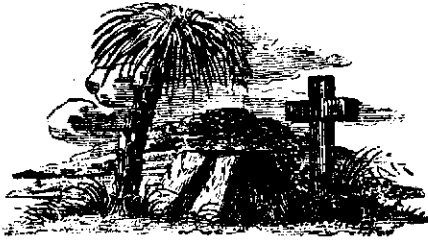
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „
Pre annulu intregu 10 „ „

Pentru Romani'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taca timbrala
pentru fiesce-care publicatiune sepa-
ratu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

IOSIFU POPU-SELAGIANU de Basesci

Episcopu romanescu greco-catolicu allu diecesei de Orade-Mare, au adormitu in Domnulu, la 5 Augustu, a. c. st. n. la 8^{1/2} ore demineti'a, in etate de 61 anni. Remasftiele lui pamentesci se voru astruca Sambeta in 9 Augustu, st. n. — Repausatulu se tragea d'in latit'a familia a Popesciloru d'in Selagiu, precum se vede d'in predicatu, parintele seu inse venisse, ca multi altii, sub episcopatulu lui S. Vulcanu, in Ungari'a, si ca preutu se assiedia in communitatea rom. Poceiu, unde la 13 Apr. 1813. s'a nascutu Iosifu, care finindu scolele gimnasiali cu successu eminente, fu tramissu la facultatea teologica de Vienn'a ca alumnu in convictulu imp. numitu la „S. Barbar'a.“ Terminandu cursulu teologiei, intr'a in institutulu superiore „la S. Augustinu“ totu in Vienn'a, unde fece doctoratulu d'in sciintiele teologice. Returnandu in diecese fu applicatu in curtea episc. currendu apoi deveni secretariu eppului Erdeli, si assemene de teneru, ajunse canonicu a latere, mai tardu Rectoru seminariului domesticu, Directoru preparandiei diecesane, Inspectoru scoleloru nat. rom. Consiliariu reg. si in fine la 1863. fu numitu episcopu. Ca atare fu decoratu cu crucea de cav. ord. Franc. Iosifu si de la Scaunulu Romei cu demnitatea de assistente tronului ponteficiu. Sciintiele, mintea agera si esemplari'a portare morale l'innaltiaru iute la demnitatile besericesci. Romanii d'in dieces'a Oradei-M. salutara cu bucuria pre noulu pastoriu, nutrindu mari sperantie in venitoriu, de la a carui-a activitate, atatu pre terrenulu natiunale, catu si besericescu asceptau mari rezultate. Inse Repausatulu se margini la celle preutiesci, de politica stete de parte, si astfelu de una parte si-atrasse disgrati'a stapaniloru, era de alta parte romanii diecesani se instrainara de d'insulu, ceea ce lu disgusta si fece de in annii d'in urma dusse vietia cu totulu retrassa. Inca fiindu Canonicu scrisse in limb'a lat. „Enchiridion juris eccles.“ carte, ce trasse attentionea eruditiloru contimpurani. — Repausatulu ardea de zelulu besericeei catolice, iubirea lui pentru Rom'a l'indemna a suscepe calletori'a in etern'a cetate, de unde se intorse incantatu de manumintele strabune si de primirea la S. Parinte. Candu merse de a dou'a ora, spre a lua parte la conciliulu ecumenicu se fece propugnatoriu infalibilitatii, ceea ce nu placu a casa. Natiunea sa romana au iubitu-o cu ardore si devotamentu si adese ori facea allusiuni la fapte, cari i voru assecura immortalitatea. In vietia inse, binefacerile lui, de altmintrea considerabile, n'au essitu d'in sfer'a strinsu besericescu. Dar scirea electrica, ce primiramu, ni annuncia ca Repausatulu au facutu Testamentu epocale, ceea ce i-ar assecura immortalitatea. D'in 5 Aug. pana asta-di nu ni-a venitu neci una corresp. de la Oradea-M. — a fara de doue telegramme, — si numai d'in diuariel straine afflamu unele positiuni mai insemnate alle testamentului, a nume : gimnasiului rom. de Beisiu 20,000 fl. v. a. fondului preutiloru deficienti : 20,000 fl. v. a. pentru scol'a de fete : 10,000 fl. Seminariului domesticu : 3,000 fl. etc. Summ'a legatelor trece preste 100,000 fl. v. a. Donatiuni intru adeveru considerabile pentru institutelle nostre de cultura si scopurile umanitarie in diecesea de Oradea-Mare. Sub impressiunea acestei sciri imbucuratorie dficemu :

Fia-i tierrin'a usiora si memori'a bineuventata!

B.-Pest'a, 9. Aug., 28. Jul. 1873.

Cu incetulu cu incetulu domni unguri au se ajunga departe, au se ajunga acolo, de unde nu mai este scapare, adeca la bancrotare. Crisea de bani pre d'ce merge devine totu mai semntoria, totu mai apesatoria; atatu aci in capitala, catu si in provincia ea merge mana in mana cu coler'a, devastadia in drept'a si stang'a, fara privire la colere si credeu politicu; pre tota d'n'a cere victime noue, asiè incatu se porta mare grige, ca mane poimane va veni la rendu si dlu Kerkapoly. Romanulu d'ce, — de buna seama pre basea esperintieloru facute, — ca de ce te temi, nu scapi. Apoi dlu Kerkapoly, pre langa totu optimismulu seu, porta mare frica, ca catastrof'a ce ammenintia statulu lui teremtette cu ruina totale, lu va face nemuritoriu inaintea generatiuniloru viitorie; unii lu voru blastema si voru d'ce ca a fostu unu cotiovlachu siarlatanu, seau unu fanariotu astutu, voru fi inse si de acia, si inca multi, cari i voru bineuventa numele si i voru redica trofee, pentru ca a sciutu duce, cu atata istetime, naea visteriei unguresci la limanulu doritu. Pentru aceea inse dlu Kerkapoly se nu fia superatu, se nu affectedie desperatiune, ca-ce cei ce lu voru blastema se voru stinge, voru peri ca picatur'a in oceanulu mare, si nu va remane nici cine se mai sustiena legend'a, ca aici pre malurile Danubiului a traitu aproape

una miia de anni unu poporu asiaticu, venitu din tienaturile Mongoliei, dar nici tempulu, nici impregiarile nu l'au potutu acclimatisa, si in fine a trebuit se cada victim'a arrogantie si a brutalitatii sale. Din contra, d. Kerkapoly trebe se se incoragedie si consoliedie, ca cei ce i voru bineuventa memori'a pentru acesta binefacere, inca de aci inainte au se traiesca, si pana candu va mai curge apa pre Dunarea de josu, nu voru inceta se traiesca.

Si ca se nu creda cine-va, ca acestu canteu de cucuveica este numai eflusu unui desideriu piu allu nostru, voimu se intarimu celle d'isse si prin cifre, si a-nume : conspectulu de pre patrariulu allu duoilea allu annulu currentu ni arreta 50.529,000 fl. errogatiuni, si 28.122,000 fl. perceptiuni; de aici resulta unu deficitu de 22.407,000 fl.; daca vomu adauge apoi la acesta summa si celle 15.860,000 fl. deficitu de pre patrariulu primu, afflamu fara cea mai pucina mirare seau suprindere, ca pre diumetatea prima a an. c. deficitulu statulu ungurescu se urca la considerabila si frumos'a summa de 38.267,000 fl. — Aceste cifre seci vorbescu mai eclatantu ca ori si ce commentariu. Restulu imprumutulu de 30, precum allu acellui de 54 millione s'au papatu, efectele ce au mai fostu de pemnoratu, s'au pemnoratu, din grat'a lui Bismarck s'au platitu si cuponele din 1. Iuliu, dar acum, acum ce este de facu-

tu? D. Kerkapoly ar face bucurosu unu nou imprumutu, dar nime nu-i mai creditedia. Care va fi dar urmarea acestei critice situatiuni, pre carea si organulu financiariului Lónyay o affla desperata, si visteri'a statulu mai deplorabila si mai macra, ca celle siepte vace slabe din biblia? De buna sama, dupa unu „troscu“ are se urmedie altu „troscu“ si mai infricosiatu.

La alegerea

noului Metropolitu rom. gr. orient. d'in Transilvani'a.

Cestiunea veduvitei metropolie gr. or. rom. s'a tratatu in acestu diuaru de dester'a penna a unui deputatu congressuale. Autorulu au facutu unu studiu catu se pote de profundu si detaiatu allu statutulu organicu si articlii sei au fostu scrissi cu totulu obiectivu; acestu testimoniu trebe se i-se dee autorului si negressitu i-lu voru da toti cei nepreoccupati de patime, a fara de perpetuulu insinuatoriu si denunciatoriu de la miero'sa „Albin'a“ care, nu ca alti diaristi, se ascepte inchiatarea si apoi se-si face observatiunile sine ira et studio, ci indata dupa primulu articlu de intruductiune se arrunca, ca unu Don Quixotte a supr'a moriloru de ventu, — nu atatu a supr'a articlului, de a carui cupriusu nu s'a ocupatu de felu, ci mai multu a

supra „Federatiunii“ ceea ce nu este procedura loiale. In locu d'a se occupu seriosu de cestiune „miero'sa“ se multumesce cu superficialitati si vorbe late, indecente, crediendu ca cu aceste pote multum si pre cetitorii sei si cestiunea astfelu studiata (!) este apoi si deslegata. Opiniunea publica va judeca, prin urmare, nu vomu osteni pre cetitorii nostri cu ulteriori reflexiuni de natura polemica, un'a observamu numai, ca pre candu autorulu articliloru d'in „Fed.“ s'a feritu de personalitati „Albin'a“ cu indatinatelle salle espectoratiuni „miero'se“ vine cu carligulu ei cellu tocitu si se agatia de persone, arruncandu d'in magazinulu scornitureloru salle minciunos'a insinuatiune ca si candu articlii d'in „Fed.“ s'ar fi scrissu de cutare si cutare, firesce unu preten-dinte la pileulu si palliulu metropolitano. Dechiaramu de ceea ce este : vila insinuatiune si marsiava scornitura asertiunea cu totulu nefundata. — Autorulu este mireanu si deputatu congressuale si daca insinuatoriulu de la „Albin'a“ vre se descinda pre aren'a discusiuniloru seriose, si loiale, d'insulu va semn'a numele seu si va sta la vorba cu vorbe cuviintiose, de si nu importa multu cine, ci ce au scrissu. Era noi d'in parte-ne rogamu pre onorab. Redactoru allu „Alb.“ ca intru interessulu causei, pentru carea luplamu impreuna, se incete cu insinuatiunile si denunciatiunile in susu si in josu, se slabesca cu inde-

centele spressiuni — (de cari se servesc in contr'a toturor, cari i sunt invisi), — si cari, forma unu lessiconu in-tregu, sè padiesca, daca nu collegialitate diurnalistica, cellu pucinu decorulu si bun'a cuvintia, ce ni-o impune toturor educatiunea si respectulu de publicitate. Daca onorab. Redatoru allu „Alb.“ se urca pre pedestalulu gloriei, noi nu-lu vomu trage josu, daca in toti urii „Alb.“ cere cu staruintia pretiulu osteneleloru salle, nu noi vomu fi, cari sè i le refusàmu, d'in contra, scimu appretiat'ia lupt'a dsalle, dar sè nu credia cã organulu este in man'a dsalle pentru ca sè arrunce cu tina si in cei ce lupta „ori a laturea, ori inainte, ori dupa dsa“ — precum nu credemu noi si nu pote crede nimene, cã subventiunea, ce generos'a familia Mocioniana cu liberalitate o dà „Albinei“ sè fia cu intentiune d'a se approbã urritiosele personalitãti, ce multu, forte multu a stricatu si pana acum causei romane.

Dupa acesta digressiune forte neplacuta, dar, la atãtea invective, necessaria, trecemu la cestiunea alegerii. — Onorab. Cetitoru sciu bine, cãtu ne am feritu noi, in acesta preadelicata cestiune, de a numi persone, ba neci diversele curiositãti, un'a mai pocita decãtu alt'a, apparute in diuariele straine, nu le-am inregistratu, cu atãtu mai pucinu ni-am fi permissu gressiela d'a alunecã sè luãmu parte cui-va, sustienendu cutare persona de candidatu la scaunulu vacante. Bine ar fi fostu, daca si onorab. Red. a „Tel. Rom.“ d'in Sabiu s'ar fi feritu, dora chiaru intru interesulu venerab. persone puse in jocu, d'a passã pre acellu terrenu lunecosu, si in asta privintia trebe sè constatãmu cu placere, cã onorab. Red. a „Alb.“ n'au urmatu essemplulu „Telegrafulu.“ Omeni suntemu, toti si vomu fi avendu fia sce care simpatihie pentru cutare, dar salus reipublicae (aici ecclesiasticae) suprema lex esto. — Deputatii singuru sunt chiamati a se pronuncia prin votulu loru, acesti-a insè nu s'a adunatu inca, spre a se consultã, ba mai lipsescu 30 insi d'in nrulu completu allu alegatoriloru fiitorulu episcopu, deci sè lassãmu ca ei dupa cum i va luminã spiritulu santu si dupa cum i voru indemnã curatele loru sentiminte sè proceda ne-preoccupati la actulu cellu mare. Barbatii harnici si zelosi avemu, era daca lacun'a este prea mare, sè nu ne desconsiderãmu barbatii ce avemu, cã-ci mare este voint'a si concursulu besericei de a-lu spriginã intru tote pre nou-alegundulu. — Prin aceste nu vremu sè marginimu dreptulu publicistici d'a poté venturã cestiunea chiaru si d'in punctu de vedere personale, dar considerandu trist'a situatiune in care ne aflãmu, intielleptiunea ni dicta ca noi insi-ne sè ni impunemu acesta reserva spre a nu periclitã caus'a, spre a nu se da ansa d'a se alterã tener'a si nepretit'a autonomia a besericei prin acte imprudinte de ambitiuni sau vanitati omenesci.

In fine la articulu publicatu in diariulu nostru nu potemu ca sè nu facemu observatiunea cã onorab. autoru se pare a da guvernulu M. Salle Domnitorulu mai multu dreptu decãtu ce intru adaveru i compete, adeca d'a tramitte unu comissariu, noi acest'a nu potemu admitte si nu se pote admitte decãtu numai in casulu, quod Deus avertat! candu imparechiari sau disordine escata ar provocã ingerint'a guvernulu spre a tramitte pre comissariulu seu, — apoi sustienemu a fi gressita parerea, cã d'in dreptulu de superinspectiune majestatica ar derivã dreptulu de ingerint'a prin delegarea comissariulu reg. la actulu alegerii.

Unu echo d'in cottulu Satu-marelui.

Vocea provocatoria la lupt'a nobile pre campulu culturai resunã inaintea publiculu romanu. Ea attinge Roma-

nismulu d'in Satumare ce jacu pan'acum'a in apathi'a si letargi'a cea mai profunda, desperandu de vitalitatea sa, si arretandu de mai multe ori essemple triste de debilitate, neincredere, ba de agonia mortale.

Fratiloru Romani din cottulu Satumarelui! Aici e in fine sositu momentulu in care potemu dovedì toturor.

„Cã n' aceste piepturi pastrãmu cu fal'unu nume,
„Triumfatoriu in lupte, unu nume de Romanu.“

Mai multu nu potemu remanè indifferenti fãr'a ne compromitte si a ne blama pre noi insi ne inantea opiniunei publice romane, ba in consciint'a nostra, care acumu ni impune detorint'a de a ne incinge cu armele spiritulu romanu si a ne luptã pentru perfectiunea lui.

E dreptu cã incãtu-va ne escusa giurstãrile, cari pentru noi au fostu de totulu fatali. N'amu avutu intelligenti'a receruta, poporulu a statu sub domnirea impilatoriloru intr'atãt'a, cã ori-ce miscamentu in sensulu nationale erã impossibile.

Adi lauda Domnulu! s'au schimbatu si starea nostra.

Avemu intelligentia, potu dice puternica, nu numai moralmente ci si materialmente, poporulu e liberu a se pronuncia pentru natiunea sa: ce ne impedece in progressulu ulterioare?

Numai nepasarea cea mai culpabile! Fratiloru! sè cunoscemu sublimitatea chiamarei nostre!

Magiarii in increderea nemarginita a supremãtei provoca cu despectu pre Romani la lupta, — pre terrenulu culturai. Auditi? Magiarulu, dupa-ce ne-a storsu pana la medua, ni-a paralisatu poterile, dupa-ce si-a sistemisatu propaganda demoralisatoria, dupa-ce a inarmatu hidr'a cea cu una suta de capete, dupa-ce s'a coroboratu, punendune de basa, unu cuventu, dupa-ce ni-au luatu saraci'a, sangele, drepturile, ne provoca la lupta pre terrenulu culturai!

Oh superbia satanica!

Si noi ne vomu retrage de la duellu? Apere-ne ceriulu de una atare infortunia.

Nu, noi nu ne retragemu! Noi primimu lupt'a. Avemu un'a putere, nevediu dar' irresistibile, neinvingibile, — dreptulu eternu, care-lu pastredia Ddieu santulu! Vai cellui ce se attinge de el-lu! Se potu redicã inimicii dreptulu, la putere cãtu de innalta, potu appucã fulgerele d'in nori, dar' ei n'au basa pre pamentu; — pre ceriu ei vedu, scrisu: „Nemesea“; ei voru cadè!

„Tolluntur in altum ut lapsu gravioare ruant.“

La lupta Fratiloru! Momentulu e decisivu. Ideca de multu suspirata apparu, sè o intrupãmu!

Ce spectulu sublime, a vedè pre romanu sborandu ca vulturele cãtra met'a, ce providint'a i-a destinatu. In credint'a sa neclatita se sente, si e mai mai tare decãtu inimiculu radiematu pre baionetele brutalitatei salle!

„Et facere et pati fortia Romanum est.“ Romanulu e mare in sufferintiele salle, in fapte e gigante!

Romaniloru Satu-mareni! credu cã v'asiu vatemã de asiu desbatte inantea vostra, didactice, datorint'a ce fia-si care o sentiesce detullu.

Nu voi decãtu numai se dau locu espressiunei inimei melle, ce o sentiescu palpitandu cu focu in vigili'a renascerei Romanismulu in Satumare! Am voitu se dau unu echo provocarei nobile a acellui Domnu care antãiu a innaltiatu bandier'a uniunei. Sè ne unimu sub ea cu totii, sè nu fia Romanu care sè se retraga. Nu merita ochi, care la lumin'a sorelui nu voiesca a vedè!

Sè ne intrunimu in partita nationale, care de va fi inbracisita si partenita dupa recerint'a, va produce effeptele celle mai salutari pentru Romanismulu, dejã periclitatu d'in acestu comitatu, care dupa positiunea topografica debue

sè fia bulevardulu Romanismulu, frontiera tare si nestrabatuta.

Inca odata, sè pricepemu sublimitatea chiamarei nostre!

Sè ne intr'unimu, cãtu de currendu, unde si cum? va fi usioru a decide.

Candu dorulu e commune, aspiratiunea generale, a destinã loculu e lucrulu usioru. Domnii intelligenti, Preutii, economii, invetiatorii, cantorii, sè se intielega, si la semnalulu datu sè pornesca la loculu destinatu.

Acumu ori neci odata! Una idea de trece in amortiela, cu greu si-recapeta vigorea primitiva.

Sè se defiga loculu, sè se decida tempulu, si apoi, ... la lucru.

Satu-marele, Bicsadulu, Seinulu, Bai'a-Mare, sèu altu locu sè se alèga. Sè-si manifeste dorint'a in acesta privint'a, intelligenti'a nostra in diuaru, si in cotro va inclina maioritaea, acolo sè ne unimu.

Curagiu Domniloru! sè spelãmu pe t'a ruginita dejã pre noi, prin una activitate energica, care sè servesca de essemplu si altoru comitate remase in asta privintia.

Dixi et salvavi animam meam!

Scrissei in A. 31/7. 1873. L...

Testamentulu

Prea S. Salle Andreiu Baronu de Siagun'a,

Archiepiscopulu Ardèlulu si Metropolitulu romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvania etc.

(Fine.)*

La intemeierea comisiunei administrative a tipografiei archidiececane denumescu eu ca fundatorele ei, de membri clericali: pre Moise Lazaru asessore consistorialu, pre Dr. Ilariu Puscariu professore de teologia si pre Nicolau Fratesiu protodiaconu si secretariu consistorialu; de membri laici, pre dlu capitãnu Teodoru Stanislau, pre dlu avocatulu Ioanu Onitiu si pre dlu avocatulu Ioanu Pred'a; de fiscalu pre d. Dr. Ioanu Nemescu si de secretariu pre d. Dr. Dimitriu Recuciu. — Pre presiedintale si locutiuntoriulu lui, precum si pre ceilalti membri ai acestei comisiunei administrative i rogu de a binevoi a duce la inceputu fãr'a vre-o recompensare chiamarea loru; dara devenindu starea financiale a tipografiei archidiececane in astfelu de positle, ca sè pota avè recompensare pentru fatigiele loru, atunci sè aiba voia a face unu proiectu motivatu despre aceea, si a-lu asterne sinodulu annualu archidiececanu spre censurare, si dupa urmat'a approbare a pune in lucrare recompensã loru. — Inse fiscalulu si secretariulu lassu de la inceputu unu onorariu annualu de cãtu o suta florini v. a. cari dupa starea fundatiunei tipografice inca se va poté mari, inse si acest'a previe sè se astèrna sinodulu annualu archidiececanu spre cesurare, si numai daca aci s'au aprobatu, sè se efectuiedie. — La intempliera de vre-o vacintia a personalulu acestei comisiuni, aceea are a se reintregi cu pluralitatea voturiloru dupa categori'a membrulu, in loculu carui-a se face alegerea, cu care ocasiune fiscalulu si secretariulu se voru bucurã de votu decisivu, in cele-lalte afaceri numai de votu informativu. — Comisiunea administrativa a tipografiei, dupace se va constitui, are a incepe functionarea sa cu inventarea generale si speciale a toturor lucruriloru alle tipografiei archidiececane. Ea va ingrigi prin lucrarea sa protocollaria pentru economi'a intrèga a tipografiei archidiececane, insarcinandu pre manipulantele Georgiu Simonu, cã in d'ua de Sambata in fia-care septemana sè depuna ratiociniulu hebdomadalu inaintea membriloru comisionali Moise Lazaru si Teodoru Stanislau, si dupa censurarea ratiociniulu hebdomadalu sè astèrna presiedintalulu resultatulu venitulu si allu erogatiunei cu banii prisositi, ca de aci sè se transpuna Eforiei archidiececane. Pre lange acestu ratiociniulu hebdomadalu vã fi detoriu manipulantele tipografiei sè dee in scrisu mentionatiloru membri comisionali, si presiedin-

*) Vedi nr. tr. „Fed.“

telui summ'a preliminaru a speselor, care a se face in decurgerea septemanei viitorie pentru lipsele tipografiei, adeca pentru cumpararea harthiei sau a altoru lucrur necessarie.

Pentru astfelu de fatigie si servitu lassu acestoru membri comisionali unu onorariu annualu de cãtu o suta florini v. a. cari cu tempu se va poté mari dupa impregiurã cu previa approbare a sinodulu annualu archidiececanu. — Averea banale si harthie realitãtiloru tipografiei archidiececane sè stiena la Efori'a archidiececana in lad'a Werthaimiaua, carea va reportã sinodulu annualu archidiececanu si comisiunei administrative a tipografiei de cãtu-ori va cere trebuint'a.

Spre aducerea un-i otarici valide se va cere presentia presiedintulu ordinariu sau estrordinariu si presentia cellu putienu a patru membri, a fiscalulu si a secretariulu.

Sè se faca cu finea fia-carui annu unu preliminaru motivatu despre summ'a, care se va poté impartì intre veduvele preteserace, si in acesta affacere sè se urmedu modulu de mine practicatu asiã, incãtu o parte a prisosulu annualu sè se puna la capitalu spre inmultire. — Din prisosint'a averei acestei fundatiuni tipografice nu se va poté dà la privati nici unu imprumutu, ci aceea are a pune in cass'a de pastrare, sau dupa impregiurã a se imbracã in obligatii de despugubirea pamentulu, ori in alle drumulu de ferru din patria. — Recomendu comisiunei administrative a sustienè jurnalulu „Telegrafulu romanu“ ca organu allu metropoliã si allu archiepiscopiei nostre in modulu cellu pana acum redigiatu, si totu-odata a lassu in postulu de redatoru pre d. Nicolau Cristea pana-i va placè; asiderea a lassã pre Georgiu Simonu in postulu seu ca manipulantu pentru documentat'a sa fidelitate si desteritate in acestu postu, si a-i dà leafa annualu de doue sute florini v. a. si mancare in Seminaru, ceea ce can'lu o aru perde, atunci lèfa annualu sè i se dee de cinci sute florini v. a, si ajungundu la betranetie sè i se dee pensiune annualu de trei sute florini v. a. — comisiunea administrativa sè se tiena strinsu de pracs'a mea, si nu dà cãrti nimeniu fãr'a bani gat'a, si acest'a sè se observe si de cãtra manipulantulu Georgiu Simonu. — Apoi se intielege de sine cã comisiunea administrativa a tipografiei archidiececane este in dreptu a-si face unele regule directive pentru affacerille salle, inse acelle sè le astèrna sinodulu annualu archidiececanu spre reverde, si aprobandu se sè se puna in lucrare.

In fine mai dorescu, ca comisiunea administrativa a tipografiei sè sustiena tote dispusetiunile melle, cãtu amu dispusu eu ca fundatorele tipografiei in scrisu sau cu viu graiu in favorulu corpulu professoralu de la gimnasiulu nostru mare de natiunea si relegea nãstra din Brasiovu, si in a cellu allu directiunei gimnasiulu mare de confesiunea evangelicu-augsburgica din Sabiu, si acelle a le estinde si asupr'a gimnasiulu nostru micu din Bradu in Zarandu, si asupr'a altoru asemenea institute de relegea si natiunea nostra, cari cu tempu se voru infintia. Apoi tote opurile melle literarie sè se considere de proprietate a tipografiei archidiececane, si dupa impregiurã sè se retiparèca in favorulu acestui institutu.

V. Decoratiunile melle de ordinu dimpreuna cu cãrtile loru de statute, consistoriulu archidiececanu beserescu sè le tramita la innaltulu Ministeriu internu regescu ungurescu cu rogarea, acelle a le transpuna Cancelariei loru respective imperatesci la Vienn'a, era diplomele sè se conserve in Biblioteca.

VI. Din averea mea sè se platèca:

a) duh oniculu meu Ieromonachu Germanu doue sute florini val austr. in bani gat'a;

b) mediciloru mei Dr. Sabó si Dr. Werner, cãtu doue sute cinci-diec florini v. a. in bani gat'a;

c) domesticulu meu Simeonu Stoianovicu, doue mii patru sute florini v. a. bani gat'a;

d) servitorulu meu Vasiliu Trifonu, daca va fi in servitulu meu pana la mórtea mea, plat'a lui annualu pre trei ani in bani gat'a;

e) coloru-lalti servitori si servitorie, plat'a loru pre unu annu in bani gat'a;

f) de sine se intielege, că toti servitorii mei au se primăscă din averea mea, afara de legatele susu espuse inca si lefele lor, ce le convinu lor pana la diu'a mortii melle.

VII. Lassu bisericeii noastre cellei mari din opidu Resnari patru mii florini v. a. in obligatiuni de statu pentru facerea si coservarea criptei melle, care legatu si la acellu casu se-lu capete, candu a-si zidi eu in vieti'a cript'a mea.

VIII. Din averea mea se se platēscă ratiociniile maistrilor residintiei melle, si cheltueile funebrale.

IX. Prin urmare tōta averea mea, ce se va compune dupa mōrte, va constă din sum'm'a banilor, ceea ce va prisosi dupa depurarea acestoru legate si cheltueli, si are a constitui fundatiunea mea, precum in punctulu III alu diatoei melle acestei-am espusu, spre scopuri besericesci scolare si filantropice.

X. Tōte aci scrisse si celle ce sunt insemnate in codicilulu meu din an. 1870, si se pastredie la Efori'a archidiecezana cuprindut otarile melle ultime, si le incredintiediu acelle spre ofeptuire celoru chiamati de lege, si canōne, că-ci eu am dispusu tōte, fiindu-mi Dumnediu cercetatoriu si povătuitoriu, Aminu.

Dumnediu se fia cu toti si cu mine!
Sabiiu 1 Augustu 1871.

Andreu Baronu de Siagun'a,
(L. S.) Archieppu si Metropolitu.

Fiindu subscripsii chiamati de Esceleni'a Sa innaltu Prēsantitulu parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a ca martori ai testamentului meu, — inaintea nōtra a totoruru a dechiaratu, deplinu sanetosu fiindu, — că acēt'a este voint'a sa cea din urma pre carea o a scrisu si subscripsu cu propri'a sa mana acēt'a intarimu cu subscripsile si sigilele nōstre.

(L. S.) Dr. Ioanu Nemesiu m/p. martore.

(L. S.) Dr. Dimitriu Racuciu m/p. martoru allu testamentului.

(L. S.) Dr. Ioanu Pred'a, m/p. martore.

(L. S.) Dr. Ioanu Borci'a m/p. martoru allu testamentului.

(L. S.) Dr. Aur Brote m/p. că martore.

Nr. consist. plen. 10.

Acestu Testamentu s'a desigilat si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecezanu plenariu de asta-di, si apoi s'a transpusu era-si Epitropiei archidiecezane spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuniu 1873.

N. Pope'a m/p.

(L. S.) Arcim. si Vicariu archiepiscopescu.

N. Fratesiu m/p. secretariu consistorialu.

Codicilul.

Allipirea omenilor mei me indēmna a ce urmatōriele modificari in diat'a mea din Augustu 1871 si adeca:

ad d. Servitoriului meu Vasiliu Trifonu diat'a lui annuala pre cincii ani;

ad e. Celor'a-lalti servitori si servitōre diat'a loru annuale pre patru ani.

Inca si professorulu de teologia Dr. Iariu Puscariu si archidiaconulu meu Nicolau Fratesiu cāte trei sute florini pentru servitiurile in bōl'a mea.

Codicilulu acestu-a dorescu se aiba valōre diatei melle, si se se observe.

Sabiiu la trei Ierarchi 1873.

Andreu m. p.

Archieppu si Metropolitu.

Nr. consist. plenariu 10.

Acestu Testamentu (Codicilul) s'a desigilat si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecezanu plenariu de asta-di si apoi transpusu era-si Epitropiei archidiecezane spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.

(L. S.) Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

N. Fratesiu m. p. Secretariu consistorialu.

Codicilul.

In numele Tatalui, si allu fiului si al sântului duhu, m'amu inscriesu asta-di

in 3 Iuliu 1867 la „Assecurationi generali din Triestu“ cu o suta de mii florini v. a. pre vieti'a mea, din care summa afierosescu:

I. Metropolei nōstre pre sēm'a unei infintiande Eparchii romane gr. resarit. 25,000 florini.

II. Metropolei nōstre pre sēm'a unei altei infintiande Eparchii romane gr. res. 25,000 fl.

III. Pre sēm'a inmultirei fondului Pantasiu fāra cea mai mica schimbare a dispusetiunei melle primitve din 25 Ianuariu 1855. Nr. cons. 36. facuta in privinti'a acestei fundatiuni 25,000 fl.

IV. Pre sēm'a inmultirei fondului besericeilor serace gr. resar. din Ardēlu 25,000 florini.

Sabiiu, 3 Iuliu 1867.

Andreu Baronu de Siagun'a m. p.
Archieppu si Metropolitu.

Nr. cons. plen. 10.

Acestu actu fundatiunulu s'a scosu din casa Werthaimiana a Epitropiei archidiecezane, unde a fostu depusu si publicatu in siedinti'a consistoriului archid. plenariu de asta-di, si apoi s'a transpusu era Epitropiei archid spre pastrare.

Sabiiu 16 Iuliu 1873.

N. Pope'a m. p.

Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

N. Fratesiu m. p. Secretariu consistorialu.

Homorodele romanesci,

in lun'a lui Cuptoriu, 1873.

Reflessinni la articulu dlu Cicariu d'in nrui 24. si 25. „Fed.“ a. c.

„Multo ad rem magis pertinet, qualis tibi videaris, quam qualis alius.“ (Seneca ep. 29.)

(Fine.)

Mai incolo dice parintele Cicariu, că eu sustienu falsu, cumca aprindietoriulu aru fi fostu d'in poporulu meu parochianu, si-si permite temeritatea d'a asseră dupa coniecture d'in ventu, că factorulu aru fi fostu vr'unu casnicu de allu meu. Ai fi potutu asceptă, parinte Cicariu, incai pana se vedi capetulu si apoi se-ti spuni verdictulu. Ai unu naturelu pré impatientu! — D'in actele instructiunei criminali, dupa stadiulu, la care a ajunsu aceea pana acum, de si inca neinchiaia, si pe langa tota paritalitatea sub-judelui reg. investigatoriu, Carolu Novák, dovedita in decursulu investigatiunei criminali, te poti convinge de ajunsu despre contrariulu asseratiunei pripite a dtalle. — Dici, că ai fi auditu acea coniectura falsa de la unu membru allu comisiunei investigatorie. Dar' dupa ce te affliu cu atâtea neadeveruri, ti-a potutu scapă si acēta asseratiune totu pe callea cellorulu-lalte. De altminte, de-cum-va membrulu pretinsu allu comisiunei investig. aru fi potutu „pipai“ — precum dici că ti-a espusu — pre factorulu incendiului, si totu-si nu lu-a pipaitu, apoi daa nu numai că a fostu investigatoriu, dar' ca atare e inusu-si culpabilu in accoperirea crimei. Acēst'a i-ai fi potutu spune, daca cum-va ai fi avutu cui.

Cātu pentru ammenintiarea, ce dice parintele Cicariu, că i-aru fi facutu I. Toma dsalle si confratelui A. Nutiu in presentia mea si a mai multoru reprezentanti romani, „că nu li va cantă ciocarli'a in parochia“, si că audindu eu acea ammenintiare am tacutu ca piticulu, — se ierte d. Cicariu, dar' era dede cu suveic'a a fara de rostu. Eu astfelu de ammenintiare de locu nu am auditu *), si daca aave s'aru fi facutu, precum se pretinde, apoi nu s'a facutu la audiulu si in presentia mea.

Mai dice parintele Cicariu, că „jacoundu ellu intr'unu morbu criticu, se tredi cu visit'a a doue bombe tramisse de la ordinariatu etc. si că de m'aru fi ajunsu acelle pre mine in coste, carele — precum si-arroga dreptu d'a me caracterisă, — sum jalusu de perderea gratiei cellorulu innalti si slabu la

*) Nu fusessemu informati in Sarmariu d'in partea mai multor-a, că Dl. Tom'a ar fi denunciatu pre zelosulu preutu Nutiu, nu numai la autoritatile pol. ci si la ordinariatu. Slabu lucru de la unu romanu. Red.

angeru: „de multu asi fi tramissu la parintii conscripsi d'in sieolu.“ — Eu sum convinsu, că dlu numai pentru acea a hafitu in articulu seu acestu lucru, ca se aiba mai multa occasiune d'a-si aretă versarea in spressiunile bombastice de predilectiune si totu una-data sciinti'a d'in jidovesc'a. Scie dsa destullu de bine, că „alios ego vidi ventos, aliasque procellas“ inca pe atunci, pe candu ellu nu-si scuturasse pulberea scolastica, candu anume eu, ca professoru gimnasialu in Beiusiu, in urmarea unei correspundintie si poesie tramisse la unu diurnalu d'in Romani'a, si capturate in calle prin famosulu — pre atunci — Ign. Stupa, am fostu accusat politienesce la hispanulu Bihorulu Hall' si totu odata la rep. eppu V. Erdeli si citatu ad audiendum verbum *). — Apoi, ca se retacu alte cāte, pentru subscrierea pronunciamentului la tempulu acellu-a, d'in tre noi doi, pare-mi-se, că numai pre mine m'a ajunsu ammenintiarea cunoscuta, si in specie si una urmarire politienesca secreta. Ins'a-si spaim'a ultima a incendiului, de care Ddieu se feresca pre parintele Cicariu si pre totu omulu, inca mi-aru fi fostu de ajunsu spre implinirea dorului dsalle, daca asi fi fostu aave asié slabanogu, precumu pretinde cinsti'a sa. Cu tote aceste écca sum aci, nu m'am mutatu inca in sieolu, precum, pote, aru dori, nu sōfu d'in ce cauza, parintele Cicariu.

Că se resumu acum si eu, ca si parintele Cicariu: din celle de pana aci se potu convinge onorab. lectori, că sant'a sa are una rara appecare d'a spune neadeveruri si calumnie, pre cum si d'a se laudă pre sine pe contulu altor-a.

Urmandu inse firulu torsu de p. Cicariu, i-mai observu pe scurtu, că trebile nostre d'in Satu mariu nu sunt neci mai bune, dar' neci mai rēle, de cātu cum sunt acelle de presenta alle romaniloru in genere. Era cumca eu asi concurge séu asi fi concursu la aceea, ca trebile nostre se se intorca „anapoda si pe dosu“, nu credu se fia sufletu de romanu din cottulu acestu-a, care se mai intaresca asié ce-va, afara de dsa, ce de altminte scfu că nime nu-i crede, si neci daa, nu credu, se creda; ci a dissu numai écca asié, că i-a venitu sub flusturatu condeiu, ca se mai adauga una calumnia.

Cin'e e Pilatulu dlu Cicariu de la Puntea Catalinei d'in 48, eu nu scfu, că pe atunci eram numai copilu de 12—13 anni, deci la acestu incisu nu-mi potu face vre una riflessiune. Era in personalitatile private, ori si publice alle altor-a, am dissu si mai susu, că nu me mestecu. Impartiesca-si parintele Cicariu cu affinulu seu Ionu Toma colacii cumu voru vré, — e treb'a lor. — Atāt'a inse, ca in trécatu, nu potu se retacu, că — precumu dice proverbiulu — nu e diavolulu asié de negru pre cum lu-depingu. Si I. Toma si-are stabilitiunile salle omenesce, intocmai ca p. Cicariu pre alle salle. Cu tote aceste pe terrenulu intereseloru nationali inca si-are si I. Toma si meritele salle. Asié spre e. pentru ofeptuirea si chiaru bun'a reestre a concertului romanescu d'in Bai'a mare de acu-su 3—4. anni, datu in folosulu fondului teatralu si allu scolei rom. de fete d'in Oradea mare, dlu Ionu Toma a sacrificatu multe ostenelle si spesse, precum potu marturisi preotii d'in giuru si insi-si numerosii juni, pre cari i-a intretienutu si proviedutu cu septeman'a la casa sa spre a se pregati la acea productiune, care la tempulu seu nu numai a adusu una summultia insemnata pentru fondurile numite, ci a facutu si onore junimei romane d'in comitatulu Satu-mariu si vecinatate. — Era mai deunadille fiindu dlu notariu romanu d'in Pomi, Gavr. Barbulu, accusatu prin unu essecuentu de contributiune cu ce-va neadeveruri la vice-comitele acestui comitatu, era p'aci d'a fi suspinsu, daca d'in imtemplare d. I. Toma nu era — mi se pare singuru romanu — la congregatiune in Carēi (chiaru in serbatorile Rosalielor) si nu-si redicā cuventulu intru apearera lui, si inca pōnderosu, de-ora-ce la casulu, cu care fu-

*) Daca nu asi fi avutu spriginu d'in partea a loru doi canonici oradani de atunci, cari asta-di etau in fruntea a doue diecese, asi fi fostu eliminatu d'in cleru pentru o nimic'a tota. Mi s'a espusu inse prin rep. eppu, că „manet alta mente repostum!“ Et mansit quoque, attamen vivo. G. M.

sesse dlu notariu numitu, accusatu, d. I. Toma a fostu martoru oculatu *).

Nu potu inchiaiă, fāra a mai reflectă pe scurtu la 2—3. puncte.

In qualitatea sa de advocatu p. Cicariu arunca caus'a impregiurārilor triste d'in Homorodu (adeca a atitiarei poporului si a incendiului comissu prin tetunari) asupr'a mea, aperendu, că eu amu semenatu sementi'a discordiei pre tempulu restauratiunei, d'in care „discordia“ pretinsa a urmatu atitiarea poporului prin D. P. in contr'a mea si apoi aprinderea edificioru si a agoniselleloru melle. Va se dica, deca eu nu semenam (?) sementi'a discordiei cu occasiunea restaurarei, amiceti'a (simulata) de 7. anni a clientului dlu Cicariu fatia cu mine mai remaneă si acell'a nu si-luă mânia a supr'a mea, si impinsu de acēt'a mania nu foloseă occasiunea stramutarei de invetatoriu spre a atitiā poporulu in contr'a mea, si d'in poporulu atitiatu nu se affiā tetunariu, care se me aprinda. Fiindu inse, că — dupa cumu pretinde p. Cicariu — eu amu semenatu, cu occasiunea restaurarei comitatului, sementi'a discordiei, adeca amu datu ansa lui D. P. spre a se bossinflă pe mine, — eu sum caus'a, că in urmă urmeloru mi-se aprinse cas'a. Asié e, dle advocatu?... Despre restauratiune, in cātu a privitu aceea pre romani, si in specie pre clientulu parintelui Cicariu, s'a vorbitu dejă destulu, si acumu, si de alta data. Dar' conclusiunile Cicariulu i-advocatu sunt cu totulu minunate si siode in felulu lor; fiindu adeca dsa ca advocatu, numai diletante, facu cu caus'a clientului seu, ca si tiganulu, candu si-a taiatu crēng'a sub piciorulu propriu. Că-ci adeca dupa deducerea p-lui Cicariu, daca eu voiu avé certa (d'in ori-ce cauza) cu cine-va, si acell'a d'in ast'a mânia, spre a-si resbunā, mi-va pune focu casei, eu sum caus'a incendiului; de ora-ce aru fi trebuitu se amu potere profetica, ori se cunoscu secretele cūgeteloru omenesce, d'a scfi, că acellu-a, maniandu-se pre mine, me va aprinde. D'in astfelu de conclusiune cicaresca aru urmă si eu caus'a Homorodana, că auctorulu intellectualu allu incendiului, si insi-si tetunariu sunt escusati, era vinovatu sum eu, că-ci li-amu datu causa se se mânia pre mine si se me aprinde. De aici aru urmă, că — de ora-ce rari omeni sunt, cari se nu aiba in vietia vorbe neplacute si chiaru certe cu altii, — in totu momentutu pote fi omulu espusu incendiului séu altei resbunari, a carei vina o porta insu-si, era resbunatoriulu e escusatu, neculpabilu. — Erte-mi inse dlu advocatu — Cicariu, se-lu intrebū: pote fi pe lume escusare pentru vre una fapta criminala? (De e escusata, eo ipso nu e crimă). Pote fi escusatu auctorulu unui incendiu causatu prin tetunaria, fia acellu-a intellectualu, fia actualu?

Una data dice, că casnicii mei m'au aprineu, apoi era-si recunosce, că incendiulu a urmatu d'in discordi'a escata intra mine si clientulu seu inca cu occasiunea restaurarei comitatense, a carei sementia — precumu pretinde — asi fi semenatu-o eu. Cine nu vede aci cea mai eclatante contradicere?

In urma mai face parintele Cicariu alusiuni la prandiuri diplomatice si la „honores mutant mores.“ Dar' la acelle prandiuri diplomatice chiaru asié si de atâtea ori a luat parte si dsa, ca si mine. Anume dlu comite supremu are datin'a de a invitā la prandiulu cu occasiunea congregatiuniloru pre mai multi membri de ai comitetulu comitatense fāra destingere de partida, si in specie are attentionea de a nu lassā neinvitati pre preotii presenti neci una-data; intra acestia dara totu de-a-un'a s'a affiatu si parintele Cicariu. Deci etc. Cātu pentru „honores mutant mores“, nu scfu d'in ce cauza voiesce p. Cicariu a-mi applicā mie acesta dicala, de ora-ce eu neci asta-di nu sum neci mai micu neci mai mare d'in cumu amu fostu, in ante de ast'a cu 11—12. anni, adeca unu simplu parocu gr. c. Mai bine s'aru poté applicā dsalle acēta dicala,

*) Pentru preindrasneti'a asseratiune cu defraudarea pretinsa de p. Cicariu aloru 60 fl. bani orfanali d'in Borlesci, pre cumu audu, se va purificā, ceea ce e si detoriu a face, dlu I. Toma pe callea justitiei, si in urma par. Cicariu pote se remana in molu secu. G. M.

că-oi 1-o e membru allu comisiunei examinatoria de notari — la comitatu, 2-o e aspirant la unu officiu naltu de statu, pentru care, chiaru dsa mi-spusesse si mie si unui altu amicu allu nostru, că a amblatu colindandu la una persona innalta guvernamentale. En vedi-ti bérnele in ochii proprii!...

Spre inchiaiare i-asiu mai poté spune parintelui Cicariu, că dsa e, carele cu pasirea sa vehementa — fără temeiu — la publicitate in caus'a subversante, a inceputu a semená sementi'a discordiei si a mahnirei intre confratii preuti, cari se mira si se mahnescu de procedur'a dsalle, pre câtu de nejustificata, pre atâtu de nedrepta, facia cu unu confrate preotu lovitu de o mare nenorocire. Dar' tote aceste D. Sa le scie destullu de bine, si e cu multu mai cerbicosu si mai increditutu decâtu sè se plece chiaru si opiniunei publice. — Fratii Chioreni i-aru dfee asta-di: „Lassa-te la tocan'a!“

Georgiu Marchisiu.

Paroculu Homorodeloru rom.

VARIETATI.

(Unu raportu) presintatu sectiunei de etnografia a societății russe de geografia, procura celle mai interesante amănunte asupr'a situatiunei colonieloru straine din Nou'a-Russia si din Basarabi'a. Populatiunea a crescutu in proportiuni forte considerabile, cum dovedescu cifrele oficiale, dupe care numerulu populatiunei, care acum trei anni eră de 250,000 sufflete, este asta-di de 200,000 sufflete. Famifiile celle mai numerose essista intre colonii germani luterani. Intre acesti-a se gasescu forte multe familie cari au câte 10 si 12 copii.

(„Svornost“) e numele diariului slovacescu, ce stă in simbria guvernului ung. si scrie in interessulu magiarilor, firosece nu a Slovaciloru. Acestu mercenariu nu se rusinodia a exprime viu'a multumire a sa că viceprefectulu districtului Turotiu si-a luat volnicia d'a amană pre timpu determinatu adunarea gener. a „Maticiei Slovac.“ proiectata a se tienē in 6. Augustu, a. c. — De altmintrea diariile gidovesce d'in Pest'a inregistredia acesta scire cu bucuria fără a spune caus'a amanarii, lassandu a se presupune că ar fi unu actu de violentia in contr'a slovaciloru, ceea ce elle paru a aprobă — d'in acestu punctu de vedere reprobaramu modulu cum s'au facutu impartesirea — dar nu vomu gressi daca vomu presupune că amanarea se va fi facutu d'in caus'a colerei ce grassedia in tierra.

(Sentiu animalicu.) In padurea dintre Vestemu si Bradu — scaunulu Sabliului — pre drumulu de tierra, in 12. lun. c. st. n. diu'a pre la amedia-di, un'a femea tinera calletorindu cătra Sabiiu, fu pre neacceptate atacata de unu omu — dupa descrierea ei, persona intieliginte (?) cu orologiu la grumadi si cu un'a foia (?) in mana, din carea cetia — care cu furi'a leului sari asupr'a bieteii femeii voindu a-o tereu in pariu — spre ce scopu, scie ellu — era ea resistandu si strigundu fu intru atâtu lovit prestu gura, încātu i-se porni sangele din nasu si i implu totu sinulu camesiei.

Individulu acellu-a si-ar fi ajunsu pote, scopulu seu dobitocescu, de nu cumva unu surugiu de Posta ar' fi allergatu spre scaparea femeii din manile infamului.

Admonimu pre acellu omu, ca sè nu mai cutedie in venitoriu a conturbă securitatea calletoriloru pre acellu drumu. Vestemu, 30. Iuliu 1873. A... D...

(Numiri.) Ministrulu culteloru si instructiunii publice din Cislaitani'a a numitu de professori ordinari la gimnasiulu gr. or. din Suciav'a in Bucovin'a pre fostii supplenti Sam. Isopesculu si Dem. Isopesculu.

(„Foi pedagogice.“) Sub acestu titlu appare in Cernauti din Iuliu incoce o foia mensuala pedagogica. Acesta foia este organulu Reuniunii invetiatoriloru populari din Bucovin'a si se redactedia in limb'a germana de cătra Dem. Isopesculu. Amu salută cu bucuria appariti'a acestoru „Foi pedagogice“, daca elle s'aru redactă in limb'a invetiatoriloru populari din Bucovin'a, că-ce nu ni vine a crede, ca invetiatorii populari

sè fia toti germani seau germanisati intr'o tierra, unde maioritatea poporatiunii este romăna si rutena. Pre acesta calle se propaga germanisatiunea, si nici-decātu cultura nationala in scolele poporali.

(In „Wanderer“) de Vienn'a cetimu urmatori'a correspondintia:

Alba-Jul'ia, 31. Iuliu. (Candidatii pentru scaunulu arhiepiscopescu gr. or.) Din tagm'a preutesca sunt urmatorii candidati: 1. Episcopulu diecesei aradane Procopiu Ivascovicu, de 67 anni, corporalmente slabu si bolnaviciosu, din care cauza, precum se afirma din mai multe parti, ellu ar avé de cugetu sè renuncie la candidatura. 2. Episcopulu diecesei caransebisiane Ioanu Popasu, de aceea-si etate, dar inca vigorosu; ellu possiede mai pucine cunnoscintie, inse pentru aceea este cu atâtu mai mare practic. 3. Archimandritulu si vicariulu generalu Nicolau Popea, de 45 anni, are unu esterioru de pucina auctoritate si fara potere de a impune, portare si maniere respingutorie, ceea ce dovedescu pucina educatiune sociala, din care cauza nici nu este iubitulu la poporu; ellu are multe cunnoscintie teoretice, dar aproape nici cea mai pucina prassa. 4. Vicariulu Mironu Romanu, presiedinte constistoriului gr. or. de Oradea-Mare, de 43—45 anni, barbatu de statura innalta; ellu possiede multa cultura si spirituala si sociala, are o portare preventoria, din care cauza este cunnoscutu si iubitulu de poporu. Dupa tote câte amu afflatu pana acum despre candidatura sa, la alegere ellu se va poté bucură de celle mai multe voturi, mai vertosu intre deputatii congressuali din Transsilvania. La inceputu se vorbiă si de candidatura duoru laici; ceea ce daca s'ar intemplă, apoi inca de pre acum s'ar poté consideră ca fapta constatata nereusirea lor. Asceptamu cu nedumerire, sè vedemu ce pusetiune va luă guvernulu ungurescu facia cu alegerea. La casu, candu guvernulu n'ar intrelassă a se amestecă si a esserce iniuriuntia a supr'a alegerii, atunci lu potu assecură, că nemultumirea si iritatiunea intre romani aru ajunge la gradulu supramu.

Francia. Precum annunciaramu in numerulu trecutulu, adunarea nationala de Versali'a s'a prorogatu. Mesagiulu presiedintelui, cetitu cu acesta occasiune, accentua inainte detote oper'a eliberării pamentului francesu de trupele germane si in acesta privintia recunoscce meritele celle mari alle antecessorelui seu, Thiers. Urmedia apoi passagiulu, prin care sustienerea păcii se accentua ca un'a din primele essegintie, si guvernulu francesu si-a impusu cea mai ferma resolutiune, a sustienē pacea, ceea ce nu pote sè fia de câtu in interessulu Franciei. In fine mesagiulu face mentiune de bunele si amicabilele relatiuni cu poterile esterne; unu passagiu acestu-a, care nu lipsesce din nici unu mesagiu, si care mai nici-odata nu contine adeverulu curatu; că-ce tri si ce ni-amu poté imagină, numai relatiuni amicale intre Franci'a si Prussi'a, nu.

Organulu lui Gambetta „Republica Francesa“ este forte multumitu cu mesagiulu presiedintelui Mac-Mahon, si acesta multumire a radicalului organu se esplica d'acolo, că acestu mesagiu nu cuprinde atâtte ammenintări si intimidări contr'a democratiei, precum a cuprinsu primulu mesagiu allu lui Mac-Mahon. „Republ. Francesa“ crede, că intrelassarea ammenintariloru insemedia o intorcere spre bine; că-ce daca guvernulu si-intorce ochii spre Franci'a, trebe sè se convinga si sè recunosca, că nu este iertatu sè impedece constituirea definitiva a republicei, ba inca din contra, trebe sè promove acesta constituire. Acestu organu observa inca, că maioritatea monarchista ar fi primitu cu displacere assecurările de pace alle lui Mac-Mahon, si dfee apoi, că Europ'a scie, cumca Franci'a numai pana atunci va nutri tendintie de pace, pana candu va fi republicana; restauratiunea monarchiei ar inseamnă intreprin-

derea unei espeditiuni cruciate in favorulu poterii lumesci a papii, precum si resuscitarea dorului si a poftiei siovinistice dupa gloria.

Ispani'a. In acesta nefericita tierra, ce se numesce Ispani'a, domnesce asta-di cea mai infricosiata anarchia. Dupa abdicarea la tronu a lui Amadeu in Ispani'a se proclamă republic'a, carea inse de atunci incoce n'a avutu nici unu momentu de pace, spre a se poté intari si consolidă. Figueras, Cattelaru, dictatorele Pi y Margalu, toti desperara si renunciaru la possibilitata d'a restitui linișcea interna. Si acum in mediuloculu anarchiei si a revolutiunei cellei mai crancene, acum candu mai multe provincie si orasie se proclamara independente de guvernulu republicanu de Madridu, acum candu natiunea este desmembrata in mai multe bucăti, candu insurrectiunea cresce pre dī ce merge, acum dīcu, in acesta desperata situatiune, reusi-va ore noulu ministeriu, in frunte cu Salmeronu, sè infranga preinsurgentii de la amedia-di, si pre carlistii de la amedia-nopte? Acest'a este o intrebare, la carea asta-di nu ne potemu incumetă a respunde directu; pentru aceea ne marginimu e inregistra momintele principali alle situatiunii, spre a ne poté asfeliu orientă din tempu in tempu pana la momentulu decidietoriu.

Sunt deja aproape doue lune de dfile de candu adunarea cortesiloru din Madridu a proclamatu republic'a federala ca forma de guvernare pentru natiunea ispaniola, inse fiindu că acesta proclamare a remasu fără nici unu effectu din caus'a neintellegeriloru intre partite, nisce spirite neliniscite si ambitfose se folosira de acesta impregiurare si incepura a agitā in provincie si orasiele maritime, indemmandule a se constitui ca cantone independente de guvernulu din Madridu. In fruntea acestoru agitatiuni se affi Juan Contreras, carui-a in scurtu tempu i-a successu a produce o in surrectiune estinsa in tote provincie sudice alle Ispaniei. Cu acesta insurrectiune s'a aliatiu si o parte a flotei de resbellu, precum si unu numeru insemnatu de armata regulata. Astfeliu Contreras, in calitatea sa de siefu generalu allu republicei federale, apoi commandante supremu allu armatei si flotei ce trecuse in partea in surgentiloru, incepū a face ecesse si a bombardă orasiele litorale, cari nu voiau sè dēe insurgentiloru contributiunile cerute. Vediendu acest'a guvernulu din Madridu, emisse indata unu decretu, prin care dechiară depirati pre toti marinarii de pre fregattele insurgentiloru si totu-odata cerū spriginulu poteriloru straine.

Eră tempulu supremu a se luă mesure energiose, de-ora-c e acum se afflau in insurrectiune mai multe provincie si orasie maritime, precum Malag'a, Murci'a, Castili'a, Valenci'a, Sevill'a, Granad'a Alicante, Cartagen'a si Cadix. In urm'a decretului poterii esecutive din Madridu se intemplă, ca comandantele fregatei germane „Fridericu Carolu“ captură fregat'insurgentiloru „Vigilant“ pre carea o dusse apoi in strimtorile de la Gibraltar, unde o tienū blocata, inse mai tardū o redede guvernulu din Madridu. Alte sciri spunu, cumca comandantii marinei anglese, francese si germane a silitu inca alte doue fregatte alle insurgentiloru „Victoria“ si „Almansa“, a se retrage in portulu de la Catagen'a, unde le tienu acum blocate, era pre Contreras l'au arestatu si lu tienu ca obside, pentru ca in surgentii sè nu mai conturbe litoralulu.

Scirile mai recente ni spunu, că ecessele cauate de Contreras si insurgentii sei au produsu mare reactiune in publicu. Una multime de republicani cari in buna credintia trecusseră pre par-

tea insurrectiunii cantonale, s'au retrasi acum dau mana de ajutoriu guvernulu de Madridu spre a supprime revolutiune Trupele guverniali facu mari cuceriri Sevill'a au occupatu-o, Valenci'a se bombardedia si este aproape sè se predēe, Granad'a vrē sè se predēe de buna voie.

Inse guvernulu n'are numai cu insurrectiunea cantonală de lucru, ci si Don Carlos, care cu mercenarii sei batue partili nordice alle nefericitei Ispani Provincie Navarr'a, Catalonia si Bisc sunt aproape intregu in man'a carlistiloru; cu tote acestea, precum se vedea acesta espeditiune a lui Don Carlos in a ajunsu la capetu mai inainte de fi ajunsu la scopu; incepu a lipsi bar soldatii sunt desculti, rupti si flamați. Don Carlos vrē sè faca unu imprumu de unu millionu de franci, cari in cur de duoi auni vrē sè-i reintorca pre lanu unu premiu de 100 procentu. Afflandu se in asemeni triste impregiurări, credemu, ca Don Carlos sè ajunge a incoronă opulu cu coron'a ispaniola. Scirile mai noue vorbescu dejā de victorie reportate de trupele guvernului de Madridu a supr'a carlistiloru. Inca pote intemplă, ca Salmeron sè salve republic'a. Vomu vedē la urma, că-urm'a alege.

Concursu.

Vacanta fiindu statiunea docentiale cantorală de Confessiunea gr. cat. a Arghatului (Égerhat) Protptulu Basesciloru, Dieces'a gr. cat. de Gherl'a, — Senatulu a publicat prin acest'a publica concursu. Acestea ambe officie sunt impreunate urmtoarele emolumente:

- 1) Cuartiru naturalu frumosu, constatoriu din doue chilie, culina, — si gradina intravillana estinsa.
- 2) 10 Jugere 955 □ pamentu estravillanu aratoriu si de fenatia, cu venitu curat dupa catastru 31 fl. v. a.
- 3) 10 cubule malaiu.
- 4) 5 cubule grâu curatu.
- 5) 62 fl. v. a. solvindi in patru ane tempuri — sau in una rata.
- 6) Veniturile stolare.

Cei ce vrē are sè dobandesca aceste ambe officie impreunate sunt invitati a trimite suplicele loru indiestrate cu documintele recerute atâtu despre sciintiele pedagogice, si portarea morala de pana aci, câtu si despre deplina cunnoscintia cantorală dupa melodiile besser. grecesci cu tonu plin, — adressate susnumitului sen. scolariu, pana in 15. Septb e a. c. pre care termine sunt invitati a se presentă in persona faci'a locului toti concurrantii. (Post'a ultima Sz. Cseh.)

Arghihatu, 30. Iuliu 1873.

Ioanne Vasvári,

Preutu gr. c. rom si Pres. sen. scolariu.

Concursu.

Prin care senatulu scolasticu de Confessiunea gr. c. d'in Urminisiu (Örmény) Protptulu Basesciloru — Dieces'a gr. c. de Gherl'a — publica concursu pentru vacanta statiune invetiatoresca din locu. — Emolumentele sunt:

- 1) Cuartiru liberu forte frumosu, cu doue chilie, culina, si gradina de legumi.
 - 2) Lefa annuale 200 fl. v. a. ce se solvvesce in rate trimestrali (la trei lune.)
- Doritori de a dobandi acesta statiune sunt avisati a trimite recersele loru prevedite cu testimoniulu despre absolvirea sciintiloru pedagogice, — portarea morala de pana aci, si cunnoscintia cantorală dupa melodiile besser. grecesci, — pana in 15. Septbre a. c. adressate susnumitului senatului scolariu. (Post'a ultima Sz. Cseh.)

Urminisiu 30. Iuliu 1873.

Ioanne Vasvári,

Preutu gr. c. si Pres. sen. scolariu.

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si red. respundiet.